

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата економічних наук, доцента,
доцентки кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Панченко Олени Іванівни

на дисертаційну роботу Подоляка Олександра Леонідовича на тему:
«Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Сьогодні цифрові технології кардинально змінюють принципи функціонування фінансових установ, створюючи нові можливості для підвищення ефективності діяльності страховиків, розширення доступності страхових послуг та вдосконалення процесів управління ризиками. Водночас цифрова економіка формує нові виклики, які потребують наукового осмислення та практичного вирішення.

Функціонування страхового ринку України в умовах становлення цифрової економіки потребує його переходу до цифрових екосистем, розвитку відповідної цифрової інфраструктури. На процес цифровізації страхового ринку безпосередньо впливають фактори, що стримують його розвиток, основними серед яких є дефіцит коштів на впровадження сучасних цифрових технологій та неготовність персоналу страхових компаній до їх використання, законодавчо-регуляторні обмеження, недовіра клієнтів, високий рівень страхового шахрайства, недосконала кібербезпека. Проведення цифрової трансформації страхового ринку є ключовим драйвером забезпечення його сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності, розвитку співпраці з суб'єктами світового страхового ринку та входження до складу міжнародних страхових організацій.

Попри загальне зростання страхового ринку, рівень проникнення страхових послуг в Україні залишається на низькому рівні і є набагато нижчим, ніж у багатьох країнах світу. Це обумовлює необхідність впровадження дієвих заходів, спрямованих на зростання ролі страхового ринку в економіці держави, особливо в умовах війни та повоєнного відновлення.

Цифрова трансформація страхового ринку сприяє підвищенню його ефективності та конкурентоспроможності, покращенню взаємодії з клієнтами шляхом надання персоналізованих страхових послуг, зручному та швидкому доступі до полісів та інших страхових послуг у режимі реального часу.

Саме тому обрана О. Л. Подоляком тема дисертаційної роботи є актуальною та має вагоме значення для подальшого розвитку страхового ринку України в умовах цифрової економіки.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Окремі положення дисертаційної роботи Подоляка О. Л. включено до розділів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема, «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), «Розвиток фінансової системи в умовах турбулентності та становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0125U000298).

3. Оцінка змісту та структури дисертації, її завершеності

Дисертація характеризується чіткою структурою, логічною послідовністю викладення матеріалу та комплексним підходом до розкриття об'єкта і предмета дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставленим завданням. Робота містить ґрунтовне теоретичне підґрунтя, аналітичну складову та практичні рекомендації щодо вдосконалення функціонування страхового ринку в умовах цифровізації економіки і суспільства.

У процесі дослідження автором опрацьовано значну кількість наукових джерел, нормативно-правових актів, статистичних матеріалів, звітів міжнародних організацій та аналітичних документів фінансового сектору. Це забезпечило належний рівень аргументованості отриманих результатів та достовірність сформульованих висновків.

Важливою перевагою роботи є поєднання фундаментальних теоретичних досліджень із прикладними аспектами цифрової модернізації страхового ринку. У дисертаційній роботі застосовані загальнонаукові та спеціальні методи, що дало змогу автору вирішити поставлені завдання та обґрунтувати отримані результати дослідження.

Особливу увагу заслуговують підходи автора до переходу на клієнтоорієнтовану модель розвитку страхового ринку, що дозволяє провести успішну персоналізацію, можливість розуміння потреб та вподобань клієнтів, оптимізувати стратегії та створити ефективну систему збору і аналізу даних. Персоналізований контент підвищує залученість клієнтів, надаючи кожному унікальний досвід. Індивідуальні пропозиції та знижки, які автор пропонує застосовувати на рівні страхових компаній, стимулюють лояльність, забезпечують комплексну взаємодію з клієнтами та підвищують показники ефективності їх діяльності.

Загальний обсяг дисертації становить 270 сторінок друкованого комп'ютерного тексту. Основний зміст дисертаційної роботи викладено на 209 сторінках. Робота містить 23 таблиці та 38 рисунків. Перелік використаних джерел із 230 найменувань розміщено на 23 сторінках, додатки на 23 сторінках.

4. Наукова новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота О. Л. Подоляка має високий ступінь наукової новизни, характеризується послідовністю, науковою та практичною значущістю. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні нових теоретико-методичних підходів до розвитку страхового ринку в умовах

поширення цифрових технологій та формуванні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування страхових компаній у цифровому середовищі.

До найбільш вагомих результатів дослідження, що визначають його наукову новизну, належать такі:

До найбільш вагомих результатів дослідження, що визначають його наукову новизну, належать такі:

Вперше:

- запропоновано підхід до оцінювання цифрового потенціалу страхових компаній України, визначено його сутність, основні фактори впливу (територіальні, інфраструктурні, технологічні, економічні та фінансові), систему індикаторів і показників оцінки та обґрунтовано необхідність його нарощування для протидії кіберзагрозам і розвитку ринку кіберстрахування.

Удосконалено:

- наукові підходи до періодизації цифровізації страхового ринку України шляхом виокремлення основних етапів його розвитку – від онлайн-страхування до формування цифрових страхових екосистем, що дозволило визначити сучасні тенденції та перспективи розвитку ринку;

- структуру механізму цифрової трансформації страхового ринку, визначено його ключові складові, фактори впливу та очікувані результати впровадження, спрямовані на посилення інноваційного розвитку, управління ризиками та підвищення якості страхових послуг;

- концептуальний підхід до формування стратегії розвитку страхового ринку в умовах цифрової економіки, який поєднує конкурентну, інвестиційну, операційну та цифрову складові, а також враховує принципи ESG стратегії і цілі сталого розвитку.

Набуло подальшого розвитку:

- теоретичне обґрунтування ролі страхового ринку в цифровій економіці через визначення основних цифрових ризиків та напрямів розвитку сучасної цифрової інфраструктури страхування;

– підхід до переходу від маркетингоорієнтованої до клієнтоорієнтованої моделі страхування, заснованої на персоналізації страхових продуктів і врахуванні поведінки споживачів;

– обґрунтування впливу цифрової трансформації страхового ринку на стабільність фінансової системи держави та визначення пріоритетних напрямів розвитку страхування, зокрема кіберстрахування, страхування воєнних ризиків, екологічного та пенсійного страхування.

За змістом і якістю наукових положень, теоретичних та методичних розробок, практичних рекомендацій дисертаційна робота О. Л. Подоляка на тему «Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки» відповідає рівню дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

5. Практичне значення отриманих результатів дослідження.

Практична значущість проведеного дослідження полягає у використанні розроблених О. Л. Подоляком науково-методичних підходів і конкретних пропозицій в діяльності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» (довідка № ГО 1800-1139 від 12.02.2026 р.) та в діяльності страхової компанії ПрАТ «СК «Арсенал страхування» (довідка №11- 2026/443 від 10.03.2026 р.).

Також практичне значення отриманих у процесі дослідження О. Л. Подоляком результатів полягає у їх використанні в освітньому процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» при підготовці методичних матеріалів та під час проведення лекційних і практичних занять з таких навчальних дисциплін як: «Страхові послуги», «Страхування», «Страхування фінансових ризиків» (довідка № 202/08-836 від 12.05. 2026 р.).

6. Повнота викладу результатів дисертації та наукових положень в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційної роботи Подоляка О. Л. широко представлені у вітчизняних і зарубіжних фахових наукових виданнях, апробовані на всеукраїнських й міжнародних науково-практичних конференціях та ґрунтовно висвітлені в опублікованих працях. За темою дослідження опубліковано 11 наукових праць, серед яких 1 стаття в іноземному науковому виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 4 статті у наукових фахових виданнях України, що входять до наукометричних баз даних, 6 публікацій у виданнях апробаційного характеру. Опубліковані праці достатньою мірою відображають зміст дисертації та отримані наукові результати, дозволяють повною мірою ознайомитися з головними ідеями та напрацюваннями дослідження.

7. Дотримання академічної доброчесності.

Дисертаційна робота пройшла перевірку на плагіат, у результаті якої не виявлено ознак порушення академічної доброчесності, що могли б поставити під сумнів її наукову цінність та легітимність. Автор дотримувався основних принципів наукової етики, надав чіткі посилання на використані джерела. Фабрикації чи маніпуляції із даними, наведеними у роботі, відсутні, що свідчить про відповідальність при виконанні дослідження.

8. Дискусійні положення та зауваження

Враховуючи позитивні здобутки дисертаційного дослідження, вважаємо за потрібне висловити окремі зауваження та підкреслити деякі дискусійні моменти представленої роботи:

1. У роботі обґрунтовується необхідність активного впровадження цифрових каналів реалізації страхових продуктів, проте, недостатньо досліджено можливий вплив такого процесу на скорочення ролі традиційних посередників, трансформацію системи перестрахування та зміну структури страхового ринку в умовах цифровізації. Більш детальне дослідження цього

аспекту дозволило б комплексніше розкрити процеси трансформації страхового ринку.

2. На наш погляд, окремого висвітлення потребує проблема регуляторних обмежень щодо використання штучного інтелекту у процесах автоматизованого андерайтингу та врегулювання страхових випадків.

3. Дискусійним видається питання щодо глибини ретроспективного аналізу. Незважаючи на те, що обраний автором період (2020–2024 рр.) повною мірою відображає сучасні тенденції, розширення досліджуваного періоду дозволило б глибше оцінити циклічність процесів та підвищити надійність сформульованих рекомендацій.

4. Автором у роботі наведено результати оцінювання діяльності страхових компаній, однак бракує аналізу впливу цифровізації на показники прибутковості окремих видів страхування.

5. У дисертації розглядаються перспективи використання цифрових технологій у страхуванні, проте недостатньо уваги приділено питанням стандартизації цифрових процесів між страховими компаніями, що є важливою передумовою розвитку єдиного цифрового страхового простору.

Не дивлячись на висловлені зауваження, дисертаційна робота є цілісним, логічним, завершеним науковим дослідженням, що за змістом та оформленням відповідає встановленим вимогам, зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи

У дисертаційній роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, які вирізняються самостійністю, послідовністю, системністю, практичною значущістю, актуальністю, логічністю та завершеністю.

За своїм змістом, структурою, фаховим спрямуванням, теоретико-методичним рівнем, науковою новизною, практичним значенням і оформленням дисертаційна робота О. Л. Подоляка на тему «Розвиток

страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки» відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент,
доцентка кафедри фінансів, банківської справи
та страхування

Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Олена Панченко

Підпис О. Панченко
Засвідчую
М.В. Григор'єв
Розділу кадрів
«___» _____ 20__ р.